

ACC. N:R M. 14559: 1-5.

Landskap: Småland

Upptecknare: Ingeborg Johansson, Markaryd

Härad: Limmerbo

Berättare: " " "

Socken: Markaryd

Berättarens yrke: husföreståndarinna

Uppteckningsår: 1958

Född år 1898 i Heimeryd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Spel med stickor. s. 1-5.

LUF 69

Spel med sticks

Så det gäller denna bygd, näst man erkänna, att barn och ungdom här i äldre tid ingalunda voro bortskämda med dyrbare leksaker. I regel gjorde man sådana sjukt och uppslegen voro givetvis många kunde. Sällskaps spel av olika slag förekom i stora utsträckning och i många fall voro ännu dessa hemgjorda. Så var förhållandet med det s. k. pävaspelet, som var gjort av trästicker och som var så utdressant att spela med. Gifven nice - lössing som kunde tillvaras ett pävaspel och sjukt gjorde jag flera sådana i min grüne ungdom. Trästikarna voro av olika storlek och naturligtvis av olika prängevärden. Paven var givetvis den störste därefter kom två kejsare fyra kungar åtta fruar sexton knektar och trettio två bönder. Gårtingen två eller flera deltagare kunde kon sig med att spela pävaspel och det hela verkade så trevligt och oskyldigt om detta överhuvudtaget kan sägas om ett sällskaps spel. Samtidigt kan jag inte erinra mig att någon av de äldre hade något emot, att vi roade oss på detta sätt.

trots att vi ofta räknade i luften på varandra just om rättas
att plocka för sig av dessa stäskikor.
Spelreglerna försiggingo på följande sätt: Paven ställde gåtorna
i mitten och de övriga pjäserna omkring, allt efter rang
och värdighet. Vägen av deltagarna samlade tillhops alla pjäserna
och höll dem stadigt på bordet. Allesammans släpptes på en
gång och kanske man hade sådan tur att själva paven eller kejsa-
rens fölle ut på vidderna där man utan svårighet kunde
hämta dessa värdefulla pjäser. Det är emellertid inte sällt
att man hade sådan tur, kanske det var bara några om-
senliga bönder som kullade ut, så att de varo möjligen att
plocka till sig. Det gällde att plocka till sig av dessa stäskor tills
"det körde", som det hette. Var man mycket tränad i den här
leken, kunde man bekändigt plocka försigt med fingrarna men
i regel hade man en krok med vilken man kunde lyfta
av åtminstone de mindre pjäserna. Så snart det körde
var det en annan av deltagarna som skulle "slå ut" och
försöka sin lycka ty ju flera pjäser man kunde taga desto

bäcker. Så fick man hålla på i tur och ordning tills alla stichorna voro infärgade. Gar och en hade en sin hög av stichor och den som hade påven skulle börja att lösa ut. Det hela var mycket enkelt, då man visste vad värde de olika pjäserna hade. Att det tog en god del av förrådet för att lösa denne värdefulle pjäs det säger sig självt. Man kunde sex betala denne med en kung två fruar fyra knektar och åtta bönder. Därför visste man på förhand att den som lyckats fånga påven eller kejsarna och eventuellt kungarna hade vunnit. Således låg vinsten i det att få stichor över och det var detta man fick se efters i första delen av spelet, eller så länge det hette "slå ut".

I min barndom lekte vi mycket med päronspel och quietris hade vi fått uppslaget av de äldre sykonen och dessa i sin tur hade fått det av kamraterna i bygden.

3 Sedan ett faparkier är tillbakå i tiden har man icke någonstades träffat på detta enkla kunggjorda sällskapspel. Vackurligvis var det i huvudsak barn som tyckte om att leka med dessa

krästiken och det var inte minst redigt att tillverka sådana.
Därför tog man det ganska kallt om det hände (det gjode det
också mer än en gång) att alla stickorna sopades ned i
spisen till straff för det oväsen som eventuellt uppstod
under spelens gång.

Som sagt flera slags hemgjorda sällskapsspel förekom på den
tiden i dessa bygder men man måste erkänna att det
gamla paraspellet (man antar att uppslaget var mycket
gammalt) var väl så frestligt som något.

Här följer nu en ritning på stickornas olika utseende
som givetvis är i originalstorlek.

